

16

1783, 16. 1918

PROCANCELLARIVS
IOS, LVD. ERN. PÜTTMANNVS

I. V. D. INST. PROFESSOR ORDINARIVS ET COLLEG.
ICTOR, ASSESSOR

SOLLEMNIA INAVGVRALIA

PRAECLARISSIMI CANDIDATI

CAROLI FRIDERICI MEYERI

HOLACHEO — GLEICHENSIS

A. D. XXVI. IVNII MDCCCLXXXIII

PVBlice CELEBRANDA

INDICIT

PROFESSOR
IOH. LUD. ERN. P. F. T. M. A. N. N. U. S.
V. D. P. R. O. F. E. S. S. O. R. O. R. D. I. N. A. R. I. U. M. P. H. I. L. O. S. O. P. H. I. C. O. R. U. M.
P. R. O. F. E. S. S. O. R.

SOLLENNIA IN VIGILANTIA

ORATIONEM B. M. A. R. T. I.
T. R. A. C. T. A. N. T. I. S. I. M. I. C. A. N. D. I. D. A. T. I.

CAROLI FRIDERICI MEYERI

A. D. M. D. C. C. C. C. L. X. V. I. I. I.

W. G. H. H. A. N. S. I. U. M.

W. G. H. H. A. N. S. I. U. M.

AD

ORATIONEM D. MARCI

De pupilla a tutore eiusue filio haud ducenda.

Cum plerisque hominibus matrimonium male conciliatum plurimum incommodi adferat atque miseriae, multorumque civium calamitas, ut CICERO ^{a)} ait, a rep. seiuncta esse haud possit, nemo, opinor, negauerit, legumlatoribus curae cordique esse debere, ut, quantum fieri possit, felicitatis matrimoniorum impedimenta tollantur aut saltem minuantur, et quam paucissimi sint, qui cum Demea Terentiano dicere queant:

Duxi uxorem, quam ibi miseriam vidi!

Quod haud ignorantes Romani, aequae ac alii populi, sapienter varias prohibuerunt nuptias, quas vel reip. vel ipsis coniugibus luctuosas aut noxias fore existimabant.

A 2

perti-

a) In Or. pro L. Manilia cap. 7.

Pertinet eo, ni fallor, etiam hoc, quod D. MARCVS constituit, ne tutor pupillam suam uxorem ducat. Rem refert PAVLVS in l. 60. §. 5. D. de R. N. *Quamuis verbis orationis cautum sit, ne uxorem tutor pupillam suam ducat*, rel. quae lex, ut inscriptio docet, ex PAVLI Libro Singulari ad Orationem D. Marci et Commodi desumpta est. Nec morari quemquam debet, quod idem ius aliis locis nunc soli MARCO, nunc Scto acceptum fertur; cum satis constet, alias etiam constitutiones, quae inscriptionem D. Marci et Commodi habent, ad solum MARCVM pertinere, Principumque orationes in Senatu habitas plerumque Senatus consulta eiusdem sententiae secuta esse; quod quia iam ab aliis b) ostensum est, hic repetere nihil attinet.

Eodem ex PAVLI libro sumta etiam est l. 20. D. de R. N. ubi ita ICTUS: *Sciendum est, ad officium curatoris non pertinere, nubat pupilla, an non, quia officium eius in administratione negotiorum constat. Et ita Severus et Antoninus rescripserunt in haec verba: Ad officium curatoris administratio pupillae pertinet: nubere autem pupilla suo arbitrio potest. Etsi enim inscriptio huius legis ita habet: Paulus lib. sing. ad Orat. D. Seueri et Commodi, nemo tamen non facile intelligit, vitium hic inesse manifestarium, propterea quod SEVERVS et COMMODVS nunquam collegae imperii fuere, ipsaque adeo temporis ratio inscriptionem illam satis refellit. Quae difficultas cum hand lateret interpretes, multum ea in re tumultuati sunt, et quasi signo aliquo dato certatim ad eam tollendam concurrerunt. Nonnulli cum ABR. WIELINGIO in Iurispr.*

b) Conf. H. BRISSONIVS *de iure connubior.* in *Oper. minor.* ab A. D. TREKELL. L. B. 1749. edit. p. 366. IAC. HAEVARDVS *Varior. Lib. II. c. 10.* G. D'ARNAVD *Var. Coniect. Lib. II. c. 17.* I. O. WESTENBERG in *D. Marco s. Diss. ad Const. M. Aurel. Antonini Imp.* p. 385. 10. VAN. DE WATER *Obs. iur. rom. Lib. III. c. 5.* et 10, GVIL. MARCKART. *Interpr. recept. iur. civ. lect. Lib. II. c. 9.*

vispr. restit. ind. alph. p. 88. Antonini et Commodi reponendum censent, I. A. BACHIVS contra in *hist. iurispr. rom. p. 493.* iis subscribit, qui legunt *Ad Orat. D. Marci et Commodi.* Ego vero multo minore motu *Severi* loco *Veri* legendum puto, quippe qui scio, M. ANT. PHILOSOPHYM Imp. *Verum* etiam dictum esse. IVL. CAPITOLINVS in *Marc. cap. 1. M. Antoninus* principio cui sui nomen habuit, et *Catili Severi* materni proavi. Post excessum vero patris ab *Adriano Annio Verissimo* vocatus est, post virilem autem togam *Annius Verus*; patre mortuo ab avo paterno adoptatus est et educatus, et cap. 7. *Antonini* mox ipse nomen recepit, et quasi pater *L. Commodi* esset, et *Verum* eum appellavit, addito *Antonini* nomine; nec non in *Veri* cap. 4. *Verum* vocari praecepit (*Marcus*), suum in eum transferens nomen, cum ante *Commodus* vocaretur; unde patet, *MARCVM* cognomen *Veri* omnino retinuisse. Vid. *P. WESSELING Obs. L. I. c. 23.*

Priscis quidem temporibus maior ea in re libertas fuisse videtur. Certe *CICERO* male eo nomine audit, quod repudiata prioris vxore, *TERENTIA*, *PUBLILIAM*, cuius patrimonium administrabat, vxorem duxerit. Rem narrat *PLVTARCHVS* in *Cic. c.* Vxorem, inquiens, repudiavit *Terentiam*, quod neglectus in bello fuisset ab ea, ut dmitteretur sine necessario viatico, et cum recepisset se in *Italiam*, parum beneuola usus. Nam nec *Brundisi* eum, cum diu illic haereret, iniisit, neque proficiscenti eo filiae adolescentulae comitatum aut viaticum praebuit tam longo itinere honestum. Imo vero domum *Ciceroni* desolatam et plane inanem reddidit, multoque oppressam et graui aere alieno. Hae causae praetextuntur speciosissimae diuortii. *Terentiae* vero, quae vel has iuit inficias, defensionem ille ipse egregiam praebuit, quod mox virginem duxerit, ut exprobrauit

A 3

ei

c) Conf. *PLVTARCHI Parallela seu vias parallelas, Vol. IV. pag. 48.* edit. *Londinens. d. a. 1723.*

et Terentia, forma illius captus, ut Tyro memoriae prodidit, Ciceronis libertus, quo illius facultatibus dissolueret creditum. Nam fuit puella locuples admodum, cuius patrimonium administravit Cicero, heres fiduciarius institutus. Quod vero esset supra modum obaeratus, amici et necessarii induxerunt eum, ut praeter aetatem duceret hanc puellam, dimitteretque eius pecunia creditores, nec non DION. CASS. hist. rom. Lib. 46. p. 303. idque verbis Q. FVPII CALENI: Quis nescit, quemadmodum priore tua coniuge, quae duos tibi natos pepererat d), electa aliam virginem duxeris, ipse aetate decrepita, ut ex eius facultatibus aes alienum dissolvere posses? Sed ne eam quidem retinuisi, nimirum ut libere Cerelliam habere posses, quam tanto te aetate superiorem, quanto inferior ea puella fuit, quam duxeras, stuprauisi, ad quam ipsam eiusmodi litteras scribis, quales scribi par est a scurra linguaeque incontinentis viro, cum muliere septuagenaria decertante, itemque QVINTILIANVS Inst. Or. VI. 3. Cicero obiturgantibus, quod sexagenarius Publiliam virginem duxisset, Cras mulier erit, inquit e). Sed non diuturnam hanc CICERONIS felicitatem fuisse, PLVTARCHVS l. c. memorat: Non diu sub hac nuptias filiae eius apud Lentulum decessit ex partu; huic enim, priore defuncto viro Pisonis nuptum data fuerat. Ad Ciceronem consolandum undique concurrerunt philosophi: nam hunc casum tulit acerbissime, ut etiam

d) Ceterum etsi TERENTIA CICERONI dotem quadringentorum octoginta millium nummum attulit, tamen nequaquam frugi vxor fuit. PLVTARCHVS in vit. Cic. p. 460. Terentia, quae nec alias leni esset nec pauido ingenio, verum ambitioso, magisque, ut ipse refert Cicero, in consilia, quae de republica haberet, se inferret, quam ei participaret domestica, aperuit ei haec, et in coniuratos incendit, et p. 470. Acerba autem mulier et viri potens stimulauit Ciceronem ad conspirandum contra Clodium, et ad eum testimonio suo premedandum. Conf. etiam, SEB. COR-RADI Quaestura p. 61. et 96.

e) FVLLIAE ipse meminuit CIC. ad Ast. XII. 32.

etiam nouam nuptiam, quod morte Tulliae videretur exultasse, repudiari. Sed quorsum haec? Eo scilicet, ut vel CICERONIS exemplo constet, senes ineptiarum haud omnino expertes, nec inanem esse querelam SENECAE apud LACTANTIUM *Inst. III. 15.* Plerique philosophorum tales sunt, diferti in conuicium suum, quos si audias in auaritiam, in libidinem, in ambitionem perorantes, indicium profectos putes; adeo redundant ad ipsos maledicta in publicum missa; quos non aliter intueri decet, quam medicos, quorum tituli remedia, pyxides venena habent^f). Iam in viam, vnde paululum defleximus, reuertamur.

Si quis rationem, quae D. MARCVM, ut nuptias tutorem inter et pupillam prohiberet §), mouit, nosse cupiat, en praesto est TRYPHONIVS in l. 67. §. 3. D. de R. N. Sed videamus, inquis, si Titii filius duxerit uxorem eam, quae tua pupilla fuit, deinde Titium vel filium eius adoptaueris, an perimentur nuptiae, — an adoptio impeditur? Quod magis dicendum est, et si curator, dum gerit curam, adoptauerit maritum eius puellae, cuius curator est: nam finita iam tutela et nupta puella alii, vereor, ne longum sit, adoptionem mariti eius impedire, quasi propter hoc interponatur, ut ratio tutelae reddendae cohibeatur; quam causam prohibitionis nuptiarum contrahendarum Oratio Diui Marci continet: vnde patet, principem huius prohibitionis rationem esse publicam utilitatem, ne scilicet a tutore fraus fiat pupillae circa rationes reddendas, quas palam proferri reip. expedit.

Quem-

f) In eandem sententiam GELLIVS XVII. 19. *Fauorinum ego audiui dicere, Epictetum philosophum dixisse, plerosque istos, qui philosophari videntur, philosophos esse huiusmodi, ἀνευ τῆς πράξεως, μέγχι τῆς λέξεως, factis procul, verbis tenuis.*

g) Lege SOLONIS cautum erat: Tutor pupillorum suorum matrem in uxorem ne duciro. Vid. *Leges Articas* a SAM. PETITO collect. curaque P. WESSELINGII L. B. 1742. edit. p. 545.

Quemadmodum autem legumatores haud semper omnes ac singulas, quas in lege condenda ante oculos habuerunt, rationes proferre solent, ita haud dubitamus, huius etiam prohibitionis plures, easque satis idoneas, dari posse causas, quarum in praesenti duas tantum commemorabimus, scilicet 1) ne in constituenda dote, quam moderatur tutor, circumscribantur pupillae, cum quisque sibi nimis amicus atque indulgens esse soleat, 2) ne persuasione et auctoritate tutoris, vel nimia erga illum reuerentia, libera matrimonii electio turbetur aut impediatur. Conf. BROUWERVS *de iur. connub. II. 20. 5.* et PEREZ *ad Tit. Cod. de interd. matrim. n. 3.*

Ad prius quod attinet, in dote constituenda praecipuas partes fuisse tutoris, testatur PAPIANVS in *l. 69. §. 5. D. de iur. dot. Nuptiis ex voluntate patris puellae cum filio tutoris iure contractis, dos pro modo facultatum et dignitate natalium recte per tutorem constitui potest.* Quantus autem dotis sit fauor, quantumque reip. interfit, ne dotibus fraudentur mulieres, sciunt omnes, qui vel leuiter sacra Themidos attigerunt.

Taceo iam, interdum vel ab ipso tutore, pupillam ducente dotemque grandem constituente, sat graues eam ob causam poenas dandas esse. PLAVTVS in *Asinar. I. 1.*

Argentum accipi, dote imperium vendidi, h)

nec

h) Quemadmodum inter principes interdum matrimonia ex ratione status ineuntur, ita haud raro priuati diuitiarum cumularum causa nuptias contrahunt. Exemplum matrimonii ex ratione status iam habet VOISCVS in *Bonoso: Vxor Bonosi (Hunila) fuisse dicitur femina singularis exempli, et familiae nobilis generis Goibicae, quam illi Aurelianus uxorem idcirco dederat, vt per eam a Goibis cuncta cognosceret. Erat enim illa virgo regalis.*

nec non DION. CATO *Dist. de mor. ad fil. L. III. n. 13.*

Vxorem fuge ne ducas sub nomine dotis,

Ne retinere velis, si coeperit esse molesta,

itemque CIGERO *Parad. V. 2. An ille mihi liber, cui mulier imperat, cui leges imponit, praescribit, iubet, vetat, quod videtur? qui nihil imperanti negare potest, nihil recusare audeat? Poscit? dandum est. Vocat? veniendum. Eicit? abeundum. Minatur? extimescendum. Ego vero istum non modo seruum, sed nequissimum seruum, etiamsi in amplissima familia natus sit, appellandum puto.*

Quantum ad posteriorem, quam dedimus, rationem, quid quaeso facilius, quam auctoritate et persuasione tutoris reuerentiaque pupillae matrimonii impediri libertatem, quae sola efficere potest, vt locum inueniat illud HORATII *Carm. I. 13.*

Felices ter et amplius

Quos irrupta tener copula, nec malis

Diuisus querimoniis

Suprema citius soluet amor die. i)

Facile fieri potest, vt tutor etiam grauis annis blanditiis suis aliquamdiu imponat pupillae iuenculae.

Non formosus erat, sed erat facundus Vlysses,

Et tamen aequoreas vssit amore deas.

Quemadmodum plerique homines id, quod volunt, credunt, ita tutor etiam haud difficulter concipere potest spem, fore, vt cultae placeat virgini, suaque in persona exceptionem patiatur illud ERYRIDIS:

A

i) Conf. Auctor libri *über die Ehe* p. 32. itemque *Philosophisches und Juristisches System v. d. Eben, Ansp. 1777.*

Ἄλλ' ἢ τὸ γῆρας τὴν Κίπρον χαίρειν εἶ,
 Ἢ τ' Ἀφροδίτῃ τοῖς γέροντι ἀχθεταί.

Sed mox

— — *Veneris periuria venti*

Irrita per terras et freta summa ferunt.

Vanae spei atrae succedunt discordiae, serumque cauendi est tempus in mediis malis. Neque tu speres, inter eos, qui semel odio internecino se prosequi coeperunt, concordiam reducere. Nae hoc est piscari in aere, et venari in mare. Verissime IUSTINIANVS in Nov. 140. Permulti nos adierunt, qui matrimonium, quo inter se nexi essent, mutuo odissent atque auerfarentur, et (id quod dolendum valde ac alioqui molestia moeroreque plenum est) propterea belligratum domi pagnatumque esse per criminationem exponerent, ideoque matrimonium solui peterent, tamen si causas, ob quas tuto id illis facere lex concederet, nullas afferre possent. Nos vero alias monendo, alias minis terrendo, ut a mutuo inter se eoque citra causam suscepto odio desisterent, et ad concordiam proclinerent, animisque inter se pacatis essent, illorum in his desiderium festinationemque ad tempus suspendimus; sed nihil proficimus: siquidem eos, qui violento affectu odioque semel correpti fuerint, perquam est difficile reconciliare. Quidni igitur hic etiam praestet, intacta, ut in l. 5. C. in quib. caus. in ini. rest. legimus, iura seruari, quam post vulneratam causam remedium quaerere? ^{k)}

Neque

k) Sane optandum esset, ut rariora iam essent matrimonia festinata, pluresque animo secum perpendenter veterem illam paroemiam: Späte gefreut, spätē bereut. Vere, qui matrimonium contraxere, coniuges audiunt a iugo, cui capita submisere. *A bubus coniugibus*, ait HENR. CANNegiETER in Lib. Sing. de mutata Rom. nom. ratione, Cap. 16. p. 87. maritus et uxor dicuntur coniuges. Festus: iuges, eiusdem iugi pares, unde coniuges et seiuges. — Haud aliter voces pares et compares com-

Neque vero hic ille tantum intelligitur tutor, qui reapse administravit, sed etiam honorarius, pariter ac is, qui legitime datus in administratione cessavit. *L. 60. §. 2. et 3. D. de R. N.* Quin ne heredi quidem tutoris extraneo pupillam matrimonio sibi copulare fas est. *Sæti*, ait *CALLISTRATUS* in *l. 64. §. 1. D. eod. quo prohibentur tutores et filii eorum pupillas suas ducere, puto heredem quoque tutoris extraneum sententia adprehendi, cum ideo prohiberit huiusmodi nuptias, ne pupillae in re familiari circumscribantur ab his, qui rationes eis gestae tutelae reddere compelluntur.¹⁾*

Quod porro haud licet tutori, idem nec curatori permittitur, ut ex *l. 36. D. eod.* nec non ex *l. 7. D. ad L. Iul. de adult.* itemque ex *Tit. C. d. interd. matr. int. pup. et tut. f. cur. filiosque eor.* manifestum est. Ceterum iam *IO. GVIL. MARCKART. Int. rec. iur. civ. lect. Lib. II. c. 9.* monuit, hic nequaquam de tutore sexus (s. tutela feminarum perpetua) sed de tutore (et curatore) tantum aetatis sermonem esse, et quidem 1) ob rationem prohibitionis, ne scilicet rationes administratae tutelae interuertantur, 2) quia nuptiae illae tantum intra XXVI. (aut iure nouo, anno scilicet vtili a *IUSTINIANO l. ult. C. de temp. in int. rest.* in quadriennium continuum mutato, intra XXIX.) mulieris annum prohibitaerant.

Ad haec, etsi *Sæti* tutoris tantum eiusque filii mentionem fecerat, haud minus tamen *Sæti* sententia nepos etiam comprehenditur. *l. 59. D. de R. N.* Quid? quod filiusfamilias, tutor
B 2
pupil-

communes sunt bubus hominibusque, unde glossae: par ζῴωνος, σὺζῶνη, ζῴων. Compar σὺζῶνος, comparēs σὺζῶνοι.

1) Festiue nonnemo tutores, impuberum facultates seu dolo, seu culpa iniuentes, haud *Vormünder*, sed *Verminder* appellare solebat. Vid. *NIC. HENELII Orum Wrauslau. cap. 1. vbi de lubrico tutelae agitur.*

pupillae datus, hanc ne patri quidem suo, fratriue, eiusdem patris potestati subiecto, obstante patriae potestatis vinculo, nuptum dare potest *l. 67. §. 2. D. de R. N. l. 2. D. de tut. et rat. dist. l. 37. D. de adm. et per. tut. m)*

Ad pupillam quod attinet, non illa tantum hic intelligitur, quae sub tutoris adhuc potestate est, sed et ea, quae sub illa aliquando fuit, nihilque interest, virgine sit, an mater, ex alio scilicet matrimonio facta. *L. 62. §. 2. D. de R. N.* Prohibitis nuptiis (hic certe) prohibita etiam censentur sponsalia. *Quamuis verbis orationis cautum sit, inquit PAVLVS in l. 60. §. 5. D. de R. N. ne uxorem tutor pupillam suam ducat, tamen intelligendum est, ne desponderi quidem posse n):* nam cum qua nuptiae contrahi non possunt, haec plerumque ne quidem desponderi potest: nam quae duci potest, iure despondetur. Recte ait plerumque, propterea quod interdum permessa sunt sponsalia, etsi prohibita sint nuptiae, quo pertinet, quod PAVLVS scribit in *l. 38. D. de R. N.* Si quis officium in aliqua provincia administrat, inde oriundam vel ibi domicilium habentem uxorem ducere non potest, quamvis sponsare non prohibeatur. Idem obtinet in sponalibus intra tempus luctus initis, ut ostendimus *Aduersar. Lib. I. c. 10.*

Nec ad rem facit, etsi forte mater nuptiis filiae cum tutore contrahendis consentiat. *Quamquam, verba sunt l. 62. pr. D. de R. N.*

m) In eandem sententiam HARMENOPVLVS *Lib. IV. Tit. 6. §. 51.* Οὗτε ὁ πατήρ τῆ ἐπιτροπῆς, ἔτε ὁ συνυπεστάσιος αὐτῆ ἀδελφὸς ὀδύεται γαμεῖν τὴν ὀρφανήν, εἰδὲ ὁ υἱὸς ἢ ὁ νεγρονὸς αὐτῆ. Neque pater tutoris, neque, qui cum tutore in eiusdem potestate est, frater ducere potest pupillam, ut nec filius aut nepos tutoris, in *Suppl. Thes. Meerm.* quod *Hagae Com. 1730.* proliit, n. I.

n) MODESTINVS in *l. 15. D. de Sponal.* Tutor factam pupillam suam nec ipse uxorem ducere, nec filio suo in matrimonio adungere potest. Scias tamen, quod de nuptiis tractamus, et ad sponsalia pertinere.

R. N. in arbitrio matris pater esse voluerit, cui nuptum filia communis collocaretur, frustra tamen ab ea tutor datus eligetur: neque enim intelligitur pater de persona tutoris cogitasse: cum ideo maxime matrem praetulit, ne filiae nuptias tutori committeret.

Nec silentio hic praetereundum, quod aiunt *Impp. in l. 1. C. de interd. matr. Scti auctoritatem, quo inter pupillam et tutoris filium connubium saluberrime sublatum est, circumueniri ruficitatis et imperitiae velamentis non oportet.*

Ceterum ex mente huius Scti hoc etiam introductum est, ne maritus vxoris suae curator fieret, adeo, vt sciens prudens datus notaretur infamia. *l. 14. D. de cur. fur. l. 4. l. 17. C. de exc. tut. o)* qua de re diximus *Interpr. et Obs. cap. 3.*

Ecquid autem fiet, si quis spreta Scti prohibitione aut ipse pupillam suam duxerit, aut eam filio suo nepotiae in matrimonium collocauerit? Responsum pro me det *PAVLVS in l. 66. pr. D. de R. N. Non est matrimonium, si tutor vel curator pupillam suam intra vicesimum et sextum annum, non desponsam a patre, nec testamento destinam, ducat uxorem, vel eam filio suo iungat; quo facto vterque infamatur et pro dignitate pupillae extra ordinem coercetur. Nec interest, filius sui iuris, an in patris potestate sit, nec non MARCIANVS in l. 7. D. ad L. Iul. de adult. Qui pupillam suam duxit uxorem contra Senatusconsultum, nec matrimonium est hoc, et potest adulterii accusari, qui tutor et curator fuit, et intra vicesimum sextum annum duxit uxorem, non a patre desponsam, vel destinam, vel testamento denominam. Libertum autem eundemque tutorem pupillae ideo, quod in matrimonium ipsi eiusue filio collocata fuerat, Senatus relegandum censuit. L. 64. D. de R. N. Stupri denique pupillae a tutore oblata poenam memorat l. vn. C. si quis*
B 3 eam

o) ALEXANDER in l. 2. C. qui dor. tut. vel cur. poss. Maritus, etsi rebus vxoris suae debet affectionem, tamen curator ei creari non potest.

eam, cui tut. fuer. corr. Si tutor pupillam quondam suam, violata castitate, suprauerit, deportationi subiugetur, atque oniuersae eius facultates fisci iuribus vindicentur, quamuis eam poenam debuerit sustinere, quam raptori leges imponunt.

Non desunt tamen species nonnullae, in quibus S^ci prohibitio cessat, quarum quidem praecipuas saltem hic commemorabimus. Tutor, inquit, PAVLVS in l. 36. D. de R. N. vel curator adultam uxorem ducere non potest, nisi a patre desponsa, destinatae, testamentouae nominata conditione nuptiis, secuta fuerit, quae verba postrema, nonnihil obscura, mirum quantum exercuerunt interpretes, adeo vt nullius fere mancipii frons aequae, ac haec lex, compuncta sit P). Non singulas hic referam coniecturas, quarum plerasque si somnia appellauerim, sane mitissime dixerim. Legi eae possunt apud I. O. WESTENBERGIUM in D. Marco p. 391. GEO. ARNAVDIVM Var. Coniect. Lib. II. c. 17. et IO. GVIL. MARKARTVM Interpr. rec. iur. ciu. lect. Lib. II. c. 9. Omnibus autem hariolationibus facile carebimus, si verba ita, vt scripta sunt, legamus, et non nisi τὸ eam mente subintelligamus ita: Nisi (pupilla scilicet aut adulta) a patre desponsa, destinatae, testamentouae nominata conditione nuptiis, eam, scilicet conditionem Q), secuta fuerit. Ita sane omnia, quam quae optime, cohaerent, veramque hanc lectionem esse Graeci etiam confirmant, a quibus haec ἐξῆς Basilic. Tom. IV. L. 28. T. 4. p. 243. ita exprimitur: πλὴν εἰ μὴ ἄρα ταύτην αὐτῷ περιὼν ἐμνήσευσεν ὁ πατήρ, ἢ καὶ ἄλλως ἀφώρισεν, ἢ κατὰ τὴν οἰκείαν διαθήκην ἐμνημονεύσεν, ὥστε τυχὸν γαμή-

P) HALOANDER in l. 36. D. de R. N. legit: destinatae testamento, nominatim conditione nuptiis. In editione Pandectar. Gebauerian. p. 395. praeter lectionem HALOANDRI nihil adnotatum est.

Q) Conditionem apud veteres passim pro coniugio poni, iam monuit OB. GEFANIVS in Obs. lingu. Iur. pag. 81.

γαμνηθῆναι τούτην τῷ Πέτρῳ, καὶ σνέβη τὸν Πέτρον ἐπίτροπον,
ἢ κουεῖται γένεσθαι τῆς κῆρης, ἢ τινι τὴν βούλησιν Φυλάττουσα
τῷ πατρὸς σνήθη πρὸς γάμον ἢ κῆρη, nisi pater superstes eam ipsi
despondit, aut etiam aliter desinavit, testamentoue nominavit, puta,
ut Petro nuberet, et contigerit, ut Petrus tutor fieret aut curator
puellae, cui puella, voluntatem patris secuta, nupsit ^r). Ceterum
in PAVLI sententiam rescripserunt etiam Impp. in l. 6. C. de interd.
matr. Si patris tui pupillam nondum reddita tutelae ratione, vel post
redditam nondum exacto quinto et vicesimo anno, nec non utili anno,
uxorem duxisti, nec matrimonium cum ea habuisti, nec filium ex huius-
modi coniunctione procreasse videri potes. Sane, si hoc pater puellae,
cum decederet, postulavit, et nuptiae rite contractae, et filius videtur
iure susceptus.

Porro Scti prohibitio cessat rationibus a tutore aut curatore
redditis, spatioque, intra quod restitutio in integrum peti potest,
effluxo, quod quale sit, supra iam diximus. Conf. l. 62. §. 2. l. 66.
pr. D. de R. N. l. 6. C. de interd. matr. l. ult. C. de temp. in int.
rest. ^s)

Deinde hoc Sctum nec ad eos, qui pro tutore aut curatore
res pupillae administrarunt, nec ad fideiussores et nominatores
tutorum, magistratusque, qui tutores dederunt, pertinet. l. 1.
§. 6. l. 2. D. de eo, qui pro tut. l. 60. §. 1. l. 67. §. 5. D. de R. N.

Nec hic silendum, quod TRYPHONINVS ait in l. 67. §. 1. D.
eod. De vno dubitari potest, si avus tutelam gessit neptis ex filio eman-
cipato

r) Atque ita nec opus est coniectura IO. CANNegieteri ad Coll. Leg.
Mos. et Rom. p. 226.

s) Anno utili ad restitutionem in integrum petendam ap. Rom. quondam
praestituto similis quodammodo apud veteres Germanos erat das
Schreibabr. Vid. C. B. GREVELER de anno clamoris, Duisb. 1776, et O.
L. DE EICHMANN v. d. Ueerschied zwischen d. Schreibabr u. d. Resti-
tutionen d. Römer, in d. Duisburg. Gel. Anz.

impetrato natae, an nepoti ex altero filio eam collocare possit, siue emancipato, siue manenti in potestate, quia par affectionis causa suspicionem fraudis amouet? Sed etsi Senatusconsultum stricto iure contra omnes tutores mittitur, tamen summae affectionis auitae intuitu huiusmodi nuptiae concedendae sunt.

Nec mater pupillae cum tutore filiae suae vel filio tutoris nuptias contrahere prohibetur. *l. 2. C. de interd. matr.*

Pariter tutor pupillo suo curatorque adulto filiam suam nepotemue, cessante hic suspicionis, quae in pupilla et adulta locum habet, ratione, in matrimonium collocare potest. *l. 64. §. 2. D. de R. N. l. 5. C. de interd. matr.*

Quemadmodum porro is, qui legem fert, eiusdem etiam gratiam facere potest, ita nemo facile dubitabit, quin Princeps nuptias tutorem inter et pupillam iure permittere queat, adeoque is, qui eiusmodi beneficio impetrato aut ipse pupillam suam uxorem ducit, aut eam filio nepotiae suo in matrimonium collocat, impune hoc faciat et ab omni poena liber sit. *Si tutor, inquit Impm. in l. 7. C. de interd. matr. vel curator pupillam vel adultam quondam suam sibi, vel filio suo, nullo diuino impetrato beneficio, in matrimonio collocauerit, manet infamia contra eum, veluti confessum de tutela: quia huiusmodi coniunctione fraudem administrationis tegere laborauit: et dos data per conditionem repeti potest.*

Etsi denique iure romano maritus uxoris suae curator fieri nequit, sed sciens prudensque datus infamia notatur, nulla tamen poena tenetur, qui absens et ignorans ei, quam in matrimonio habet, curator datus est. *Amplissimi ordinis consulto, verba sunt l. 4. C. de exc. tut. qui pupillam suam uxorem ducit, nuptias contrahere non intelligitur, et tamen infamis constituitur. Sed si tu Demetriae, cum eam in matrimonio haberes, absens et ignorans curator constitutus es, potes esse securus, dum tamen alius substituatur.*

Non

Non enim debet ignorantiae maritorum amplissimi ordinis consulto
fraus quaeri¹⁾.

Quodsi iam de usu huius iuris hodierno quaeramus, haud
quidem me fugit, nonnullos in ea esse opinione, ut illius prohi-
bitionis nullum hodie usum superesse existiment²⁾. Ipse n. o.
WESTENBERG l. c. p. 394. ait, hoc Sctum eiusque prohibitionem
ideo hodie plerisque in regionibus cessare, quia 1) tanta nunc
sollemnitate celebrentur nuptiae, ut imponendi pupillae vix lo-
cus tutori relinquatur; 2) a simplicitate morum nostrorum alie-
num sit, prohibere nuptias, quae ius sanguinis et naturalem pu-
dorem non laedunt; 3) ius diuinum matrimonium illud nusquam
prohibeat; 4) ob introductam bonorum communionem ratio
Scti cesset; 5) maritus moribus hodiernis legitimus vxoris sit cu-
rator, eiusque bona administret.

Neque vero haec ita comparata sunt, ut ideo vadimonium
nobis deferendum sit. Quod enim ad primam WESTENBERGII
rationem attinet, qui quae-so nuptiarum sollemnitas (quae certe
multis locis admodum exigua est) impediatur, ne a tutore fraus pu-
pillae fieri possit? Quid? quod, quo maior sollemnitas est, eo
facilius inter eius apparatus et strepitus id, quod salus pupillae
postulat, obliuioni datur planeque omittitur. Aureos plerumque
montes sponsi promittunt, mox autem, sponsa domum ducta,
haud raro

— Illic

1) MODESTINVS in l. 1. §. 5. D. de excuf. Non potest curator esse sponsae
sponsus, ut Senarius dicit; creatus autem talis absoluetur, nec non IMPP.
in l. 17. C. de exc. iur. Licet Oratoris sub D. Marco balizae verba defi-
ciant, is tamen, qui post contractas nuptias nurui suae curator datur, ex-
cusare se debet, ne manifestam sententiam eius offendar et labem pudoris
contrahat.

2) Conf. Beiträge z. d. Juristifüb. Literatur in d. Preussifchen Staaten,
I. 2. 4. et C. H. BREYNING. diff. de tutore sponfo pupillae, Lips. 1769.

— Illic habitant pallorque tremorque,
Et ieiuna fames. — —

Vae nouae nuptae, si hiscere iam audeat, rationesque administra-
tae tutelae a marito postulet. Quantocyus veterem ei occinet
formulam:

Collige sarcinulas — — — et exi
Iam grauis es nobis, et saepe emungeris, exi
Oculus et propera; sicco venit altera naso,

de dote autem ceterisque vxoris bonis ne verbulum quidem adii-
ciet, sed illorum possessione se beatum putabit, misellamque vxor-
em bonis spoliata domo exiget. Nae enim paucissimi ita ani-
mati sunt, ac olim erat D. MARCVS Imp. de quo CAPITOLINVS. in
eius vita cap. 19. *Faustinam constat conditiones sibi et nauticas et gla-
diatorias elegisse, de qua cum diceretur Antonino Marco, ut repudiaret,
si non occideret, dixisse fertur: Si vxorem dimittimus, reddamus et
dotem.* Plerique contra HENRICVM VIII. Angliae quondam regem,
imitantur, qui, postquam in pactis dotalibus cum CATHARINA
ARRAGONICA. initis tria millia ouium dotis nomine sibi stipulatus
erat, eaque reapse acceperat, deinde cum CATHARINA quidem
diuortium fecisse, oues autem retinuisse memoratur. *)

Secunda aequae ac tertia WESTENBERGII ratio itidem nullius
plane sunt ponderis. Cur enim quaeso Principi haud fas sit,
nuptias

*) Vid. Abbatis COVERII *Neue Bemerkungen über England*, pag. 138. *Die
Natur batte England die schöne Wölle nicht gegeben, die dasselbe dem zu
Tage hereichert. Heinrich der VIII. bedung sich in seinem Ehecontract mit
Catharinen von Arragonien eine Senzung von dreitzensend spanischen Scha-
fen; er verlies seine Gemahlin, aber die Schafe behielt er. Diese kostbare
Race wird noch ietzt durch fleißige Wartung und indem man sie alle Labr-
zeiten hindurch auf dem Felde in Hürden laßt, erhalten.*

nuptias aut reip. aut ipsis coniugibus noxias, et si ceterum nec ius sanguinis laedant, nec in sacris litteris damnentur, prohibere? y)

Quae tandem postremae a WESTENBERGIO adductae rationes eius opinionem non modo nihil iuuant, sed eandem potius labefaciunt planeque subuertunt. Ipsa enim bonorum inter coniuges communio, (quae tamen nequaquam omnibus locis obtinet, z) curaque illa maritalis, quam quae maxime necessarium faciunt, vt, quanta bonorum, quae vxor initio matrimonii habuit, substantia sit, eruatur, rationesque gestae tutelae haud interuertantur, ne inarito forte bonis lapso vxoris facultates cum bonis mariti confundantur, illaque vna cum liberis nulla sua culpa ad incitas redigatur. Eat igitur (quem ceterum magni suo merito aestumo) WESTENBERGIUS, meliusque ea in re, haud parui, sed maximi sane momenti, rationes subducere discat.

Quae cum ita sint, magnopere laetor, in lege Saxonica, quae de tutelis praecipit, nouissima^{a)} prohibitionem illam nuptiarum tutorem inter et pupillam nequaquam insuper habitam, sed ea de re ita sancitum esse: *Hingegen ist keinem Vormunde in der Regel nachgelassen, während der Vormundschaft sich selbst, oder seine Kinder mit seinen Pflēgbefohlenen zu verloben, sondern er sind dergleichen Ehegelöbniße, wenn sie nicht mit ausdrücklicher Genemhaltung des Richters, welcher den Vormund bestätigt hat, geschehen, schlechterdings ungültig, und der Vormund ist deswegen willkürlich zu bestrafen.*

Cum dicitur oder seine Kinder mit seinen Pflēgbefohlenen zu verloben, nuptiae etiam inter pupillum et tutoris filiam regulariter
C 2 inter-

y) Vid. Erörterung der Frage: Ob ein Landesherr Ehehindernisse setzen könne? F u. L. 1777.

z) Conf. Die Gemeinschaft der Güter unter d. Eheleuten in Deutschland, in d. neuest. Münchener Anz. (Nördl. 1776.) p. 45.

a) Conf. Ordinar. iudic. Sax. Elect. d. a. 1782. p. 58.

interdictae esse videntur, quod iure romano aliter se habere, supra vidimus. Sed profecto nec haec prohibitio sua ratione destituitur. Quid enim facilius tutori, quam filiam suam, aut pauperulam aut meretriculam, suo obtrudere pupillo, qui verum rebus, aequae ac personis, pretium statuere nondum didicit, b) mox autem pro dolor! carbones, ut aiunt, pro thesauro reperit? Ipse noui homines, qui hac ratione turpiter decepti ingentem illum infeliciam maritorum numerum auxere, tandemque, etsi nimis sero, nubem pro Iunone se amplexos esse intellexerunt.

IAM INDICENDA A NOBIS SVNT SOLLEMNIA
 INAUGVRALIA
 CANDIDATI DOCTISSIMI,
CAROLI FRIDERICI MEYERI
 BOLACHEO — GLEICHENSIS

qui ipse de vita sua laudabiliter adhuc acta his verbis exposuit:

Ego, Carolus Fridericus Meyerus, natus sum Wechmarii in Comitatu Gleichenfi, prid. Calend. Iunii MDCCLVII. patre Ioanne Carolo Meyerero, pastore atque Sereniss. Princ. de Hohenlohe Consiliario ecclesiastico, anno huius seculi LXXX. acerbo fato mihi adempto, cuius cineres iusta veneror pietate, matre autem e gente Schanerthianae, quas adhuc superstes est, utque quam diutissime sit, Deum supplico oro. Tradiderunt me parentes a primis fere incunabilis doctis fideliter

b) Egregie MACROBIUS Saturn. Lib. I. cap. vi. Quemadmodum stultus est, qui venturus equum non ipsum inspicit, sed stratum eius ac frenos, sic stultissimus est, qui hominem aut ex veste, aut ex conditione, quae modo vestis nobis circumdata est, aestimandum putat.

delibusque praeceptoribus domesticis, qui priuata institutione prima literarum atque bonarum artium rudimenta me docuerunt. Deinde publicam, quae Ordruffi floret, Scholam ingressus, praesertim ab Eichhornio, Rectore, qui nunc Professoris ordinarii munere in inelyta Academia Ienensi fungitur, ad intimiorem cum Musis familiaritatem ductus sum. Sic praeparatus anno MDCCLXXV. Ienam adii, ibique ab Ex-Pro-Rectore Magnifico, D. DANOVIO, in numerum ciuium academicorum receptus per duos annos in artibus liberalibus scientisque philosophicis WIDEBVRGI, WALCHII et VLRICI, in studiis iuridicis autem HELFELDII, WALCHII, REICHARDI, SCHEIDEMANTELII et EICHMANNII scholas frequentauit. Postea ad Academiam, quae Lipsiae floret, accessi, ubi anno MDCCLXXVII. in ciuium academicorum numerum a Rectore Magnifico, D. FRANKIO, relato per biennium virorum celeberrimorum, CLODII, WENKII, BREVNINGII, RAVII, WOLLII, ZOLLERI, SCHOTTI, SEGERI, HOMMELII aliorumque praelectionibus interesse mihi contigit. Studiis academicis rite absolutis sub praesidio S. R. ZOLLERI disputationem ex iure criminali, a me conscriptam, de effectu confessionis corpore delicti adhuc incerto, die 1. Maii MDCCLXXIX. publice defendi. Postea examine pro praxi apud illustrem Istorum Lips. Ordinem superato ab Ampl. Senatu Lips. Notarii publ. Caesarei titulo ornatus, anno MDCCLXXIX. autem a supremo Regimine Dresdensi in munere Notarii confirmatus et in numerum aduocatorum relatus causis in foro orandis operam dedi.

Nunc ad altiora progressurus a Collegio nostro, vt summi in iure honores in ipsum conferantur, petiit. Cui desiderio, postquam in examine, quod vocant, rigoroso Collegii expectationi omni ex parte satisfecit, cum deesse haud potuerimus, vt publice etiam de eius profectibus constet, proximo die Mercurii in auditorio Istorum hora a meridie II. h. 3. C. comm. utriusque iu-

dic. interpretabitur, a. d. XXVI. huius mensis autem hora IX. eodem loco dissertationem inauguralem *de moderatione inculpatæ tutelæ ad Or. Cic. Milonianam* me præside publice defendet, quo facto Vir Illuſtr. Excellentiff. atque Conſultiſſ. Dom. AVG. FRID. SCHOTTYS, Tit. de V. S. et R. I. P. P. O. Supremæ in Prouincia Curia et Ordinis Iſtor. Lipſ. Aſſeſſor, fautor atque collega honoratiſſimus, cui ex eiſdem Ordinis decreto promotoris munus delegaui, ſummos in iure honores cum omnibus priuilegijs ac iuribus huic dignitati adnexis, ſola ſpe ad ſeſſionem in Collegio noſtro adſpirandi excepta, ipſi tribuet atque concedet.

Quam ſollempnitatem vt RECTOR ACADEMIAE MAGNIFICVS, PRINCIPES CELSISSIMI, COMITES ILLVSTRISSIMI, VTRIVSQVE REIPUBLICAE PROCERES GRAVISSIMI, CIVES denique GENEROSISSIMI NOBILISSIMIQUE præſentia ſua honorifica ſplendidiorem reddere velint, enixiſſime rogamus. Sc. Lipſ. a. d. XXI. Iua. MDCCLXXXIII.

ULB Halle
002 802 503

3

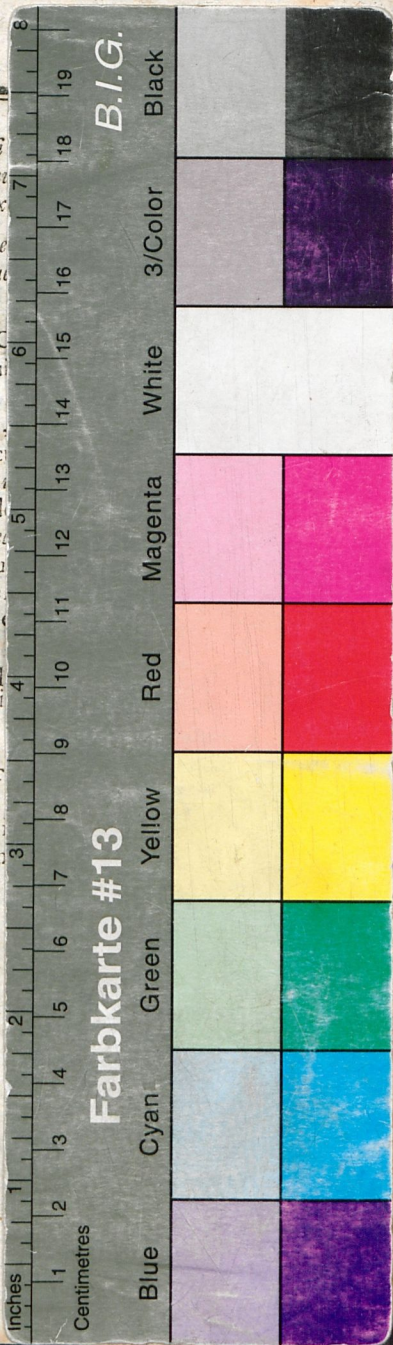

Sb.

vd B-

76

1783, 16. 1418

PROCANCELLARIUS
IOS. LVD. ERN. PÜTTMANNVS
I. V. D. INST. PROFESSOR ORDINARIVS ET COLLEG.
ICTOR. ASSESSOR

SOLLEMNIA INAVGVRALIA

PRAECLARISSIMI CANDIDATI

CAROLI FRIDERICI MEYERI

HOLACHEO — GLEICHENSIS

A. D. XXVI. IVNII MDCCLXXXIII

PVBlice CELEBRANDA

INDICIT

